

Tkamy na nowo kobierzec pokoleń

Międzypokoleniowa podróż przez Europę

Podziękowania

Ta publikacja została przygotowana przez Giulię Cortellesi i Margaret Kernan (International Child Development Initiatives – ICDI) na podstawie informacji zebranych przez organizacje partnerskie projektu TOY.

Publikacja jest udostępniana na licencji Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0.

Sugerowane cytowanie:

Partnerzy projektu TOY (2013), Tkamy na nowo kobierzec pokoleń: międzypokoleniowa podróż przez Europę. Leiden: The TOY Project.

Projekt i opracowanie graficzne
Patrick Mc Donald & Derek Doyle

Tłumaczenie: Barbara Röhrborn

Projekt TOY – Together Old and Young został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Ta publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

Co to jest projekt TOY?

“Na Zachodzie dzieci żyją osobno od osób starszych. Z dala od rodziny, nie mają z nimi kontaktu. To jest sposób na przywrócenie ich relacji ze starszymi osobami, nie dziadkami. Dla starszych osób to jest coś nowego, nowe życie”

—Leila, koordynatorka, “The Dice: young meet old”, Holandia

Projekt Together Old and Young Project (TOY) (2012 – 2014) dotyczy wspólnych działań dla dzieci w wieku do 9 lat i osób starszych, tak aby mogły uczyć się razem i od siebie nawzajem, wchodzić w relacje i czerpać z tego radość. Tak rozumiemy uczenie się międzypokoleniowe. TOY, dwuletni projekt, jest finansowany ze środków Komisji Europejskiej, Programu Uczenie się przez całe życie – Grundtvig, i jest realizowany przez dziewięć organizacji partnerskich w siedmiu krajach:

Irlandia	Dublin Institute of Technology
Włochy	Lunaria Retesalute
Holandia	International Child Development Initiatives
Polska	Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego
Portugalia	University of Aveiro
Słowenia	Educational Research Institute
Hiszpania	University of Lleida Municipality of Lleida

Począwszy od 2012 roku, w ramach projektu TOY poszukiwano i analizowano inicjatywy łączące osoby starsze i małe dzieci w projektach o charakterze artystycznym i kulturalnym, a także dotyczących zabaw na dworze i przyrody. Publikacje dotyczące interpretacji uczenia się międzypokoleniowego TOY, a także wiele dodatkowych informacji można znaleźć na stronie www.toyproject.net

Międzypokoleniowa podróż po Europie

Aby dowiedzieć się więcej o efektach uczenia się od siebie nawzajem małych dzieci i osób starszych, partnerzy TOY odwiedzili 21 inicjatyw, spotkali się z ich uczestnikami i rozmawiali o ich doświadczeniach. Zatem – ruszamy!

Irlandia

Tak żyliśmy

Gdybyś był mną

Misie Pocieszenia

Hiszpania

Historie Reginy

Wolontariat i ekologia

Portugalia

Od lat 8 do 80

Międzypokoleniowe Działania Sportowe

Conhecer-te [Poznając ciebie]

Sztuka, kultura, twórczość

Przyroda i zabawy na dworze

Holandia

- *Głośnie czytanie*
- *Szkolny Ogród w North Leiden*
- *Wszyscy pod jednym dachem*
- *Kostka: Młodzi Spotykają Starszych*

Polska

- *Akademia Superbabci i Superdziadka*
- *Latające Babcie*

Słowenia

- *Od 0 do 100- razem*
- *Harcerze i starsze osoby razem*
- *Drzewo pokoleń*

Włochy

- *Wiejskie opowieści*
- *Osoby starsze i Dzieci Razem*
- *Miejski ogród*
- *Dziadkowie w bibliotece*

Irlandia

Twórcze sposoby na włączanie się w życie społeczności osób starszych i dzieci.

Przykłady projektów:

Tak żyliśmy Małe dzieci i starsze osoby wspólnie analizują lokalną historię i dziedzictwo przez badanie przedmiotów z dawnych czasów.

Gdybyś był mną Partycypacyjny projekt wspólnoty lokalnej angażujący od 5- do 86-latków.

Misie Pocieszenia Dzieci i seniorzy - wolontariusze robią na drutach „misie pocieszenia”, które są używane do uspokajania dzieci w szpitalach i karetkach pogotowia.

Holandia

Aktywne uczestnictwo seniorów - wolontariuszy w projektach lokalnych dla bardziej otwartego społeczeństwa.

Przykłady projektów:

Głośne czytanie Seniorzy - wolontariusze są aktywni w działaniach podejmowanych przez bibliotekę, mających na celu upowszechnianie zamiłowania do czytania wśród dzieci.

Szkolny Ogród w North Leiden Seniorzy - wolontariusze pracują razem z małymi dziećmi w szkolnym ogrodzie.

Wszyscy pod jednym dachem Małe dzieci i starsze osoby z demencją śpiewają razem piosenki w domu spokojnej starości, w którym mieści się również instytucja dla małych dzieci.

Kostka: Młodzi Spotykają Starszych 5- i 6-latki ze szkoły podstawowej regularnie odwiedzają domy opieki dla osób starszych.

Polska

Babcie i dziadkowie oraz seniorzy - wolontariusze działają na rzecz zapoznawania małych dzieci ze sztuką i kulturą.

Przykłady projektów:

Akademia Superbabci i Superdziadka Szkoła babć i dziadków, w której uczą się o swojej roli w życiu wnuków i włączają w wolontariacką pracę z dziećmi.

Latające Babcie Seniorki - wolontariuszki piszą i wystawiają swoje bajki i wiersze w instytucjach dla dzieci.

Słowenia

Dzieci i seniorzy uczą się od siebie nawzajem i wspólnie się bawią.

Przykłady projektów:

Od 0 do 100- razem 7-8- letni uczniowie szkoły podstawowej realizują twórcze działania razem z seniorami w domu opieki dla osób starszych.

Harcerze i starsze osoby razem Grupa harcerska odwiedza dom opieki dla seniorów, gdzie dzieci i starsze osoby poznają harcerskie umiejętności i gry.

Drzewo pokoleń Dzieci, rodzice i dziadkowie są zachęceni do wspólnego, twórczego spędzania wolnego czasu w przedszkolu.

Włochy

Ogrodnictwo, sztuka, kultura: wszystko po to, aby wspierać kontakt między pokoleniami.

Przykłady projektów:

Wiejskie opowieści Twórcza odpowiedź na katastrofę trzęsienia ziemi, zainicjowana przez burmistrza zniszczonego miasta. Dzieci i seniorzy tworzą przedstawienie uliczne oraz film o sztuce i życiu w latach 50. w Poggio Pincenze.

Osoby starsze i Dzieci Razem Międzypokoleniowa instytucja łącząca usługi dla dzieci w wieku 0-3 lat oraz dom opieki dla starszych osób.

Miejski ogród Międzypokoleniowy, edukacyjny ogród miejski jako narzędzie renowacji historycznej przestrzeni oraz uwrażliwienia na problemy środowiska naturalnego.

Dziadkowie w bibliotece Seniorzy-wolontariusze – dziadkowie organizują szkolną bibliotekę, czytają i omawiają książki z dziećmi.

Hiszpania

Małe dzieci i starsze osoby oferują swoje umiejętności dla lepszej przyszłości obu pokoleń.

Przykłady projektów:

Historie Reginy Starsze osoby opowiadają dzieciom historie w bibliotece.

Wolontariat i ekologia Dzieci i seniorzy - wolontariusze z domu opieki dla osób starszych uczą się wspólnie o ekologii używając nowoczesnych technologii.

Portugalia

Dialog między pokoleniami przyczyniający się do wzmacniania kontaktu, tworzenia relacji i więzi społecznych.

Przykłady projektów:

Poznając ciebie Uczniowie szkoły podstawowej wymieniają listy ze starszymi osobami z domu opieki.

Od lat 8 do 80 Wspólne spotkania i aktywności są organizowane dla dzieci uczęszczających do przedszkola i sąsiadującego z nim domu opieki dla osób starszych.

Międzypokoleniowe Działania Sportowe Wspólne aktywności sportowe dla dzieci z przedszkola i seniorów z sąsiadującego domu opieki.

Więcej informacji o 21 przykładach na stronie TOY www.toyproject.net

Dzielenie się doświadczeniami: najlepsza nagroda

1 Co dla 5-latka oznacza mieć 91 lat?

Działania międzypokoleniowe prowadzą do lepszego samopoczucia, zwłaszcza osób starszych. Starsze osoby deklarują, że dzięki częstemu kontaktowi z dziećmi, czują się doceniane i mają swój wkład w społeczeństwo. To uczucie dostarcza im nowej energii i wspomaga ogólne samopoczucie. Oba pokolenia czerpią radość ze wspólnego działania i dzięki nim uczą się o życiu innych oraz stawiają pod znakiem zapytania kulturowe stereotypy związane z wiekiem czy płcią.

Lepsze samopoczucie dla każdego

“Oni są przekonani, że zrobili już wszystko co mieli do zrobienia w swoim życiu i nie są już nic więcej warci. Musimy walczyć z tym przekonaniem!”

—Leonora, koordynator i facylitator, „Conhecer-te” [„Poznając siebie”], Portugalia

“Bycie wolontariuszem z dziećmi daje mi mnóstwo przyjemności. Oddaję im tak dużo radości, ile od nich dostaję.”

—Rita, seniorka-wolontariuszka, 74 years lat, “Voorlees Middag”, Holandia

“Jesteśmy bardziej pewne siebie i radosne.”

—seniorka - wolontariuszka, „Akademia Superbabci i Superdziadka”, Polska

Przełamując stereotypy

“Często doświadczamy niewiedzy dzieci na temat starości, dzieci mają wiele negatywnych skojarzeń z tym słowem, na przykład śmierć, choroba, trzęsące się ręce, emerytura, wózek inwalidzki, zapominanie.”

—Tadeja, organizatorka warsztatu, projekt „Od 0 do 100 – skupaj” [“Od 0 do 100 -razem”], Słowenia

Wspólna radość

*“Możemy znów być dziecinni,
proste rzeczy mogą być znowu
przyjemne i robienie czegoś w
kółko, jeszcze i jeszcze raz,
może być przyjemne”*

—Chris, 65 lat, „Drevo generacij”

[„Drzewo pokoleń”], Słowenia

2 Wspólne uczenie się zwiększa solidarność między młodszymi i starszymi osobami

Solidarność międzypokoleniowa to jedna z największych korzyści, które przynosi starszym i młodszym osobom wspólne uczenie się. To proces, który wymaga czasu. Wśród różnych inicjatyw podzielana jest podobna motywacja: instytucje powinny być bardziej otwarte na wspólnotę lokalną, tak aby takie działania, jak odwiedzanie przez dzieci domów opieki dla osób starszych stało się regularną praktyką.

.....

“Dbać o przyszłość oznacza dbać o przyszłość ziemi, środowiska... Dla mnie ogrody są przykładem międzypokoleniowego paktu na rzecz nadziei i przyszłości nowych pokoleń.”

—Meg, 55 lat, Seniorka- wolontariuszka, “Hortus Urbis” [„Miejski ogród”], Włochy

.....

“To coś wyjątkowego, mieć dostęp do domów osób z innych kultur. Często spotykamy się z uprzedzeniami na temat tych osób. Uogólnienia są przełamywane dzięki tym doświadczeniom, ponieważ wiem, że nie miałabym kontaktu z osobami pochodzenia innego niż holenderskie, gdybym nie wykonywała tej pracy.”

—Renata, seniorka-wolontariuszka, 56 lat, “Voorlees Express”, Holandia

“

Chodzi o poznawanie wartości dzielenia się, solidarności, szacunku, akceptacji dla innych. Oba pokolenia zawsze uczą się czegoś i przekazują to innym

—Vânia, mama 4-letniego uczestnika,
„Dos 8 aos 80 anos” [„Od lat 8
Portugaliaold”, Portugal

”

3 Starsze osoby jako strażnicy wiedzy

Przekazywanie umiejętności i dzielenie się swoimi pasjami, na przykład wprowadzanie dzieci w tajniki lokalnej historii przez poznawanie przedmiotów, ogrodnictwo czy gotowanie, pokazuje jak przydatne mogą być dla dzieci doświadczenia życiowe starszych osób.

.....

“Dziadkowie opowiedzieli nam o tym, co się kiedyś robiło. Dziadek Arianny powiedział nam, jak naprawiano naczynia, ponieważ wtedy nic się nie wyrzucało. Nie mieli Play Station! Bawili się innymi rzeczami.”

—grupa of 6-7- latków, „An territorio si raccontra tra arte, musica e teatro” [„Miejsce ma swoją historię w sztuce, muzyce i teatrze”], Włochy

.....

“Kiedy dzieci przychodzą do ogrodu po raz pierwszy i zanurzają ręce w ziemi, widzą robaka i krzyczą: robak, robak! Wtedy opowiadamy im, że robaki są użyteczne w ogrodzie ponieważ drążą tunele. Następnym razem, kiedy dzieci przychodzą, liczą robaki, które znalazły: ‘Ja mam dwa robaki, ty masz tylko jednego’...”

—Heleen, seniorka- wolontariuszka i koordynatorka, 66 lat, “School Garden Leiden Noord” [„Szkolny Ogród w Leiden Noord”], Holandia

“

Ludzie w trakcie życia nabywają wiedzę i jest w tym coś pozytywnego, gdy ma się szansę przekazać ją jako część historii młodszym pokoleniom.

”

—José Luis, senior - wolontariusz, 72 lata, „El Voluntariat i l'ecologisme” / „Voluntariado y Ecologismo” [„Wolontariat i ekologia”], Hiszpania

Czas na spotkanie twarzą w twarz

4 Dziadkowie mają ważną rolę do odegrania w życiu dzieci

There is no doubt about the value for children's learning and development of having a grandparent figure in their lives. The older people involved in intergenerational initiatives believe that through these activities, they can provide affection, bring structure, time as well as calm attention to young children.

.....

“Kiedy jesteś rodzicem, jesteś tak zajęty, że nie masz właściwie czasu spędzać chwil ze swoim dzieckiem. A teraz mamy tę możliwość. To jest największy przywilej w byciu babcią.”

—Darja, 56 lat, “Drevo generacij” [„Drzewo pokoleń”], Słowenia

.....

“Wiele dzieci się tutaj przeprowadza i nie mieszka w pobliżu swoich dziadków, więc to jest dla nich świetna okazja do tworzenia relacji ze starszymi osobami.”

—dyrektor szkoły, “The Trauma Teddies” [„Misie pocieszenia”], Irlandia

“

Pełnisz także coś w rodzaju roli dziadka. Dla niemal wszystkich dzieci to jest wspaniałe. Jesteś tam przez godzinę. Jesteś tam dla dzieci. To jest zawsze święto. Możesz też wyznaczać granice.

”

—Carla, wolontariuszka, 65 lat, “Project Voorlees Express”, Holandia

Tworząc wspólnie wiedzę

Zarówno małe dzieci jak i osoby starsze dają coś od siebie

5 Małe dzieci i starsze osoby mogą tworzyć wiedzę i wspólnie się uczyć. Ważnym wnioskiem z projektu TOY jest przekonanie, że rozumienie uczenia się powinno być poszerzone, tak aby ujmowało zarówno wkład małych dzieci, jak i osób starszych. Dzięki wzajemnym relacjom, małe dzieci i osoby starsze mogą być współtwórcami wiedzy.

.....

“Cristina moja córka, uświadamia sobie, że są różne etapy życia i że czas płynie bardzo szybko.”

—Luísa, mama 9-letniej uczestniczki, „Conhecer-te” [„Poznając ciebie”], Portugalia

.....

“Myślę, że uczę się od dzieci, jak natura potrafi zaskakiwać, więc patrzę teraz na wszystko w inny sposób, z innej perspektywy.”

—Heleen, seniorka - wolontariuszka i koordynatorka, 66 lat, “School Garden Leiden Noord” [„Szkolny Ogród w Leiden Noord”], Holandia

“Dzieci wniosły nową dynamikę, były mniej oporne. Były przyzwyczajone do robienia rzeczy. Wniosły uroczą niewinność i żywość. I mówiły zabawne rzeczy.”

—Koordynator, “If You Were in My Shoes” [„Gdybyś Był Mną”], Irlandia

Together Old and Young: historia sukcesu!

Liderzy, koordynatorzy, praktycy i seniorzy - wolontariusze są zaangażowani w praktyki międzypokoleniowe i otwarci na innowacje w uczeniu się. W swoim podejściu są elastyczni, entuzjastyczni i przełamują stereotypy. Właśnie to jest kluczem do sukcesu uczenia się międzypokoleniowego.

Dobre planowanie i przygotowanie ma również ogromne znaczenie. Oznacza to rozmawianie z obiema grupami wiekowymi o wzajemnych oczekiwaniach oraz podejmowanie refleksji nad doświadczeniami i uczeniem się. Jak podkreśla Tadeja, koordynatorka „Od 0 do 100 – razem”, Słowenia, jeśli życzenia dzieci i starszych osób są uwzględniane w planowaniu kolejnych aktywności, będą w nich uczestniczyć z jeszcze większą przyjemnością.

Mediatorzy, na przykład opiekunowie małych dzieci, pracownicy socjalni, nauczyciele, seniorzy-wolontariusze i rodzice, mogą być tłumaczami, tworząc porozumienie między pokoleniami. Leila, koordynatorka, „The Dice: Young meet Old”, Holandia, podsumowuje rolę mediatorów w następujący sposób:

“Musisz wzmacniać kontakt, stanowić dobry przykład do naśladowania, być w stanie zapewnić aktywności, które „wychodzą” w obu grupach i być świadomym zainteresowań, umiejętności i rozwoju obu pokoleń.”

—Leila, koordynatorka, „The Dice: Young Meet Old” Holandia

Biorąc pod uwagę, że wiele grup wiekowych, w tym rodziców, członków rodzin i profesjonalistów w różnym wieku, jest zaangażowanych w praktyki uczenia się, którym przyglądaliśmy się w siedmiu europejskich krajach, ważne jest, aby zaznaczyć, że różne pokolenia mogą być zaangażowane i korzystać ze wspólnego uczenia się.

"Jesteśmy dumni, że możemy tworzyć na nowo kobierzec pokoleń. Poszczególne wątki znów się do siebie zbliżają"

— prezes NnRHA, "If You Were in My Shoes", [„Gdybyś Był Mną”],
Irlandia

Together Old and Young (TOY) promuje łączenie małych dzieci i osób starszych we wspólnych działaniach. Dzięki dzieleniu doświadczeń, czerpią radość, uczą się od siebie nawzajem i tworzą relacje.

